

درس ۷

فعالیت: ۱

باتوجه به اطلاعات داده شده جدول زیر را تکمیل کنید.

عوامل طبیعی اثرگذار بر پراکندگی جمعیت	عوامل انسانی اثرگذار بر پراکندگی جمعیت
خاک	حمل و نقل
منابع آب مانند رودها و آب‌هاز زیرزمینی	وجود اماکن مقدس مذهبی
شیب مناسب زمین و زهکشی مناسب	وجود زیرساخت‌های مورد نیاز برای زندگی
وجود منابع معدنی مانند نفت و گاز	توجه ویژه دولت به یک مکان
آب و هوای مناسب	وجود رفاه

فعالیت: ۲

میزان رشد استان محل زندگی خود را از کتاب استانشناسی یا سایت مرکز آمار (درگاه آمار ملی ایران) بگیرید و

آن را با کشور مقایسه کنید. وضعیت استان خود را از این نظر مورد بحث و گفتگو قرار دهید.

با توجه به استان محل زندگی تان این فعالیت را پاسخ دهید.

فعالیت: ۳

۱- با توجه به نقش و اهمیت اطلاعات و آمار در برنامه ریزیهای اقتصادی و اجتماعی کشورها به عنوان عضو خانواده، جایگاه سرشماری و جمعآوری اطلاعات را مورد بررسی و تجزیه و تحلیل قرار دهید.

سرشماری نفوس و مسکن فقط شمارش جمعیت نیست بلکه از سرشماری عمومی نفوس و مسکن، اطلاعات مهمی درباره ساختار جمعیت، مهاجرت، ویژگی‌های اجتماعی، باروری، آموزش و ویژگی‌های مسکن تا پایین‌ترین سطوح جغرافیایی به دست می‌آید. نتایج حاصل از سرشماری مورد استفاده برنامه ریزان، تصمیم‌گیران، پژوهشگران و سایر کاربران قرار می‌گیرد مهم‌ترین اهمیت سرشماری نفوس و مسکن عبارتست از:

- برنامه ریزی برای توزیع عادلانه منابع، خدمات و امکانات در مناطق مختلف کشور

- شناسایی اوضاع اجتماعی و اقتصادی مانند وضع سواد و تحصیلات و ارائه خدمات آموزشی و برنامه ریزی‌های مربوط به سیاست‌های آموزشی.

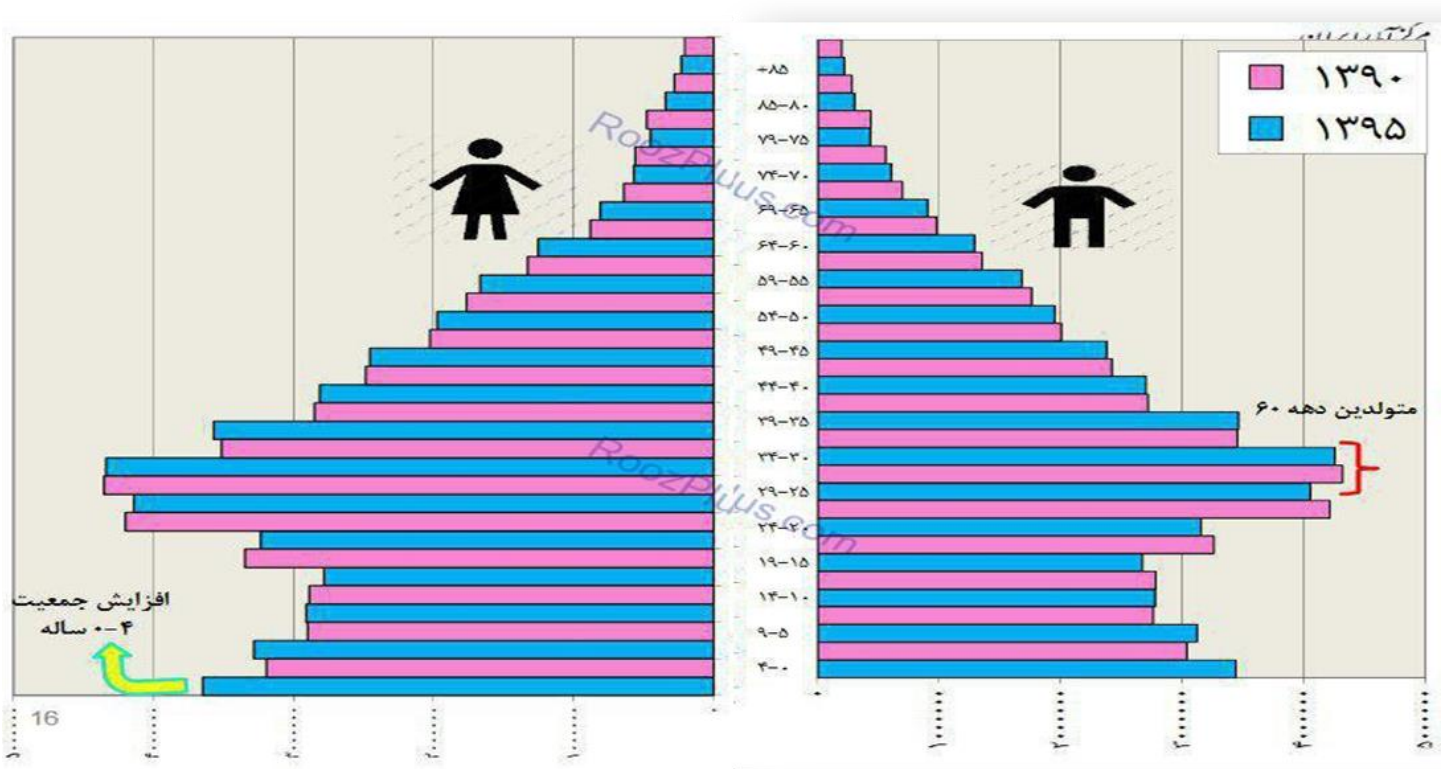
- تهیه برآوردها و پیش‌بینی‌های جمعیتی برای برنامه ریزی‌های دراز مدت توسعه و عمران کشور

-تولید آمارهای اختصاصی و پایه ای برنامه ریزی های جمعیتی مانند محاسبات مربوط به شاخص های مرگ و میر ، ولادت و باروری ، مهاجرت و جابه جایی های جمعیت و.....

۲- به هرم سنی ایران در سال ۱۳۹۰ و ۱۳۹۵ توجه کنید.

مقایسه ای بین هرم سنی ایران در سال های ۱۳۹۵ و ۱۳۹۰ انجام دهید و تغییرات آن را بررسی کنید.

میزان موالید در سال ۱۳۹۵ نسبت به سال ۱۳۹۰ کمی افزایش یافته است و در واقع جمعیت + تا ۴ سال افزایش داشته است و در مجموع در تمام گروه های سنی تقریباً افزایش محسوس جمعیت را در سال ۱۳۹۵ نسبت به سال ۱۳۹۰ می بینیم.

مقایسه هرم های سنی جمعیت ایران در دو دهه اخیر نشان می دهد که ساختمان هرم سنی جمعیت ایران در حال معکوس شدن است. جمعیت کشور که در حال حاضر جمعیت جوانی است، در سال های آتی به سوی سالمندی متمایل خواهد شد. به بیانی دیگر، در حال حاضر هرم سنی جمعیت ایران در مراحل اولیه انتقال از مرحله جوانی به سالخوردگی جمعیت است. در سال ۱۴۰۵ هجری شمسی ساختمان سنی و جنسی جمعیت به شکل هرم سنی نامرتب خواهد بود. در این حالت رشد جمعیت آهسته خواهد شد.

گروه های سنی ایران را در سال ۱۳۹۵ مورد بررسی قرار دهید.

در سال ۱۳۹۵ بیشترین تعداد جمعیت در گروه بزرگسالان مشاهده می شود با رقم حدود ۲۸ میلیون نفر و در گروه بعدی جوانان هستند با رقم حدود ۲۶ میلیون نفر و سپس در گروه جوان و نوجوان حدود ۱۹ میلیون نفر و کم ترین تعداد در گروه سالمندان حدود ۶ میلیون نفر می

باشد. در سال های آینده چنین ترکیبی کاملاً تغییر می کند و تعداد سالمندان از ۶ میلیون نفر بیشتر خواهد شد و از تعداد گروه های دیگر جمعیتی کاسته می شود تا این که به روزی می رسیم که جمعیت کشور ما هش یافته و بیشتر جمعیت سالمند می باشند.

بیشترین جمعیت در کدام گروه سنی مشاهده می شود؟ این گروه سنی چه ویژگی هایی دارد؟

تعداد جمعیت در گروه سنی جوانان (۲۰ تا ۲۹ سال) از همه دیگر گروه های سنی بیش تر است ولی در آینده جمعیت بزرگسالان بیش تر از جوانان شده و جمعیت روبه پیری حرکت می کند. البته پیرشدن جمعیت امری است که حتماً در کشور اتفاق می افتد و اساساً پیربودن جمعیت مشکلات خاص خود را دارد و از طرفی دیگر جوانی جمعیت بدون توسعه کشور و عدم تامین امکانات لازم برای جوانان مشکلات زیادی را برای کشور ایجاد می کند. بهتر است بین جمعیت و منابع و امکانات فضای جغرافیایی کشور تعادل باشد. به دور از هرگونه شتابزدگی و سردادن شعارهای نامناسب با برنامه ریزی درست اقدام کنیم. ولی کشور ما با توجه به امکاناتی که دارد فقط می تواند ۳۰ میلیون جمعیت داشته باشد و اگر بیشتر از ۳۰ میلیون باشد

چه مزایا و محدودیت هایی را برای کشور ما ایجاد می کنند؟

جوان بودن جمعیت کشور مزایایی دارد مانند وجود نیروی کار در کشور و امکان دفاع از مرزهای کشور و البته اگر در کشوری جمعیت جوان زیاد باشد و کشور توسعه نیابد مشکلاتی از قبیل کمبود شغل و مسکن و دیگر مشکلات برای جوانان ایجاد می شود. جمعیت جوان باید همراه با توسعه و پیشرفت کشور باشد و اساساً افزایش جمعیت بطور کلی باید همسو با پیشرفت و توسعه کشور باشد اگر تبلیغات افزایش جمعیت داشته باشیم ولی امکانات اولیه برای جمعیت مانند آب و محیط زندگی مناسب وجود نداشته باشد از نظر امنیتی کشور به خطری افتد و مردم به سختی در این سرزمین پاک زندگی می کنند.

۳- با کمک هر مهای سنی زیر، به سوالات پاسخ دهید.

- میزان رشد موالید در کدام کشور بیشتر است؟

رشد موالید در کشور اکوادور بیشتر است زیرا قاعده یا پایه هرم پهن تر از کشور آلمان می باشد.

- کدام کشور، افراد سالمند بیشتری دارد؟ پیامدهای آن چیست؟

کشور آلمان سالمند تر است زیرا بالای هرم یا راس هرم پهن تر از کشور اکوادور می باشد. پیربودن جمعیت موجب کاهش نیروی کار در کشور شده و از نظر دفاعی کشور را ضعیف می کند و ورود نیروی کار از کشورهای دیگر نسبت جمعیت بومی را به غیر بومی نامتعادل کرده و مشکلاتی را برای کشور ایجاد می کند و ضمناً نگهداری از سالمندان هزینه زیادی را به اطرافیان و دولت وارد می سازد.

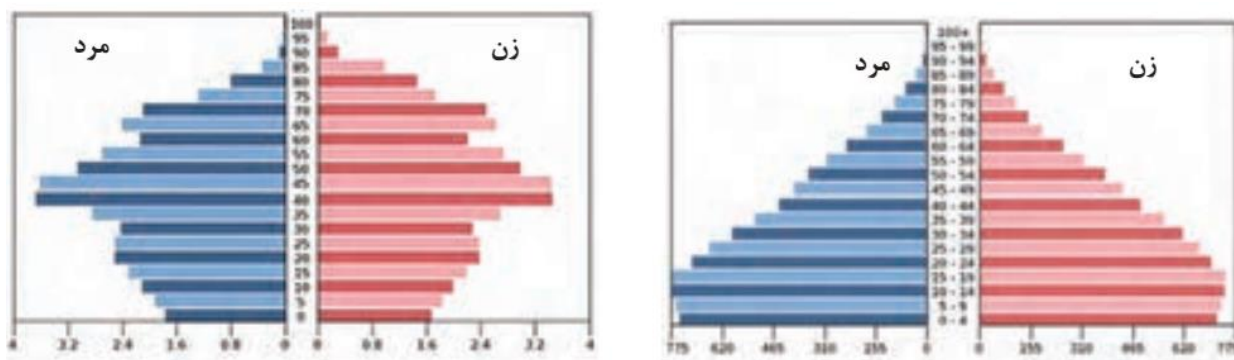
- کدام کشور درصد جمعیت فعال اقتصادی بیشتر، و چه مزایا و محدودیت هایی پیش رو دارد؟

در کشور آلمان درصد جمعیت فعال اقتصادی بیش تر است زیرا میان هرم پهن تر از کشور اکوادور می باشد. در کشورهایی که درصد جمعیت فعال اقتصادی بیش تر است کشور از نظر نیروی کار و توان نظامی مشکلی ندارد و امکان فعالیت های اقتصادی و تولیدی

در کشور را بیش ترمی کند البته اگر جمعیت فعال اقتصادی زیاد باشد و کشور زیرساخت های مورد نیاز را نداشته باشد موجب افزایش بی کاری و.... در کشوری شود.

بالا بودن درصد جمعیت فعال اقتصادی اگر با توسعه و رشد کشور در همه ابعاد همراه باشد مزایای زیادی برای کشور دارد و موجب افزایش تولید و پیشرفت کشوری شوند ولی اگر جمعیت فعال اقتصادی در کشور زیاد باشد و کشور توسعه و پیشرفت در همه ابعاد را نداشته باشد مشکلات زیادی را برای کشور ایجاد می کند و یکی از پیامدهای آن افزایش بیکاری و افزایش بزهکاری های اجتماعی در جامعه است.

– قاعده هرم دو کشور را مقایسه کنید.

هرم سنی آلمان

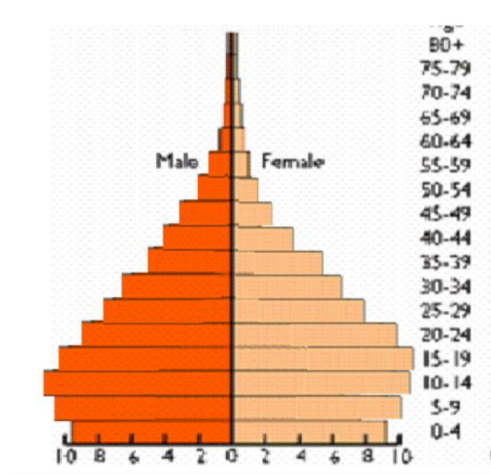
هرم سنی اکوادور

قاعده هرم سنی جمعیت کشور اکوادور بزرگ تر از قاعده هرم سنی جمعیت کشور آلمان می باشد زیرا میزان زاد ولد در آلمان خیلی کمتر از اکوادور می باشد.

۴- به نظر شما یک هرم سنی مطلوب (جمعیت مناسب برای حال و آینده) چه شکلی دارد؟ به صورت شماتیک، هرم مناسب جمعیتی رسم کنید. دلایل خود را از چگونگی رسم هرم سنی ارائه کنید.

این شکل از هرم سنی مناسب است زیرا:

- ۱- تعداد مناسب گروه کودکان و نوجوانان زیرا پایه هرم زیاد پهن نیست.
- ۲- بالا بودن جمعیت بزرگسالان زیرا میانه هرم پهن است.
- ۳- کم بودن جمعیت کهنسالان زیرا بالای هرم باریک است.
- ۴- افزایش نسبتاً متعادل جمعیت به دلیل تعداد مناسب جوانان و بزرگسالان
- ۵- در این هرم مشکل جوانی و پیری جمعیت بسیار کم است و....

فعالیت: ۴

درباره ویژگیهای جمعیت استان خود، بحث و گفتگو کنید. استان شما در مورد مهاجرت، ترکیب سنی و جنسی چه وضعیتی دارد؟

این فعالیت را با راهنمایی های معلم خود و از طریق کتاب استان شناسی انجام دهید.

فعالیت: ۵

به اطلاعات داده شده از شهر آبادان، توجه کنید. این اطلاعات، تغییرات جمعیتی این شهر را طی چند دهه نشان می دهد. با توجه به سؤالات داده شده، با یکدیگر بحث و گفت و گو کنید؛ سپس پاسخ خود را ارائه کنید.

– مهاجرت اجباری و اختیاری مربوط به چه سال هایی می باشد؟

آغاز جنگ تحمیلی، سال ۱۳۵۹

ایجاد منطقه آزاد اقتصادی اروند در آبادان و خرمشهر، سال ۱۳۹۲

– عوامل انسانی و طبیعی اثرگذار بر این نوع مهاجرت ها، کدام است؟

وقوع جنگ تحمیلی و عوامل اقتصادی. البته با توجه به مثال ها عوامل طبیعی وجود ندارد.